

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
16 octombre st. v.
28 octombre st. n.

Este in fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principala 375 a.

Nr. 42.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Statua lui Miron Costin la Iași.

La 18/30 septembrie a. c., pe când la Lugoș se țineau frumoșele și neuitatele serbări ale Societății pentru fond de teatru român, afirmându-se de nou ca un element de cultură: la Iași se petrecea un eveniment din cele mai importante pentru marcarea progresului nostru cultural. Atunci se 'naugură acolo statua lui Miron Costin, cronicar și poet moldovean, al cărui nume este un stindard literar și politic totodată.

Miron Costin, născut la anul 1633, a avut un rol de frunte în istoria țării sale. Constantin Cantemir vodă bătrânul, creștându-l tovarăș într'un complot cu menirea d'a-l restorna, a dat ordin să-lucidă; acest ordin s'a executat în luna lui decembrie 1691.

Nu este scopul acestor șire să studieze, încât osenda acesta a fost dreptă ori ba. Cronicarul Nicolae Costin, fiul și contemporanul ilustrului logofet de țera-de-jos, consacră acestui fapt grozav pentru familia sa câteva șire. (Vezi Letopisițele Moldovii publicate de M. Cogălnicean, Iași, 1845, tom. II, pag. 43). Dar ne-a lăsat o descriere și Dimitrie Cantemir, fiul lui Cantemir vodă, care s'a publicat de dl. I. Bian în 'Familia' din a. 1883, nr. 40-41, sub titlul 'Mărtea lui Miron Costin'. Combinate acestea, dora ar eși adevărul. Trebuie să însemnăm inse, că tradițiunea ne-a păstrat și căința lui Cantemir vodă, care adese strigă, că Miron Costin se ucisesse nevinovat.

În onorea acestui om mare s'a ridicat acuma statua din Iași. Meritul este al dlui V. A. Urechia, care a lucrat cu zel neobosit ani întregi, până ce a adunat un magazin de documente

istorice relative la Miron Costin și 'n cele din urmă prin subscripțiuni și conferințe din oraș în oraș, a izbutit s'adune un fond trebuincios pentru crearea unei statue vrednice.

Acum statua gata e decorea Iașilor. Cronicari fideli ai evenimentelor noastre culturale, ne facem plăcerea punându-o pe pagina acesta sub ochii cetitorilor noștri.

Statua este de bronz și reprezintă o perfectă lucrare de artă; e imponentă, de o nălțime de 3 metri și 20 cmetri; cu totă mărimea acesta, este perfectă, armonică și proporționată. Are un stil mareț, nobil și simplu, care se potrivește cu sculptura monumentală. E așezată pe un bloc mare de pără de vre-o 4 metri, ornată cu bronz aplicat de un caracter foarte decorativ și are doue baso-reliefuri, executate cu aceeași perspectivă ca în tablouri, de o estetică naivă și frumoasă, ca scenele de pe părțile baptisterului dela Florența.

Nemuritorul cronicar are la picioarele sale volumele în folio ale manuscrisurilor sale de istorie și un pergamen pe care e scrisă lapidara și minunata lui declarațiune despre originile romanice ale poporului nostru: 'Stă dar numele cel vechiu de Român ca un temelie neclătit'.

În mâna dreaptă, Miron Costin ține un condeiu și în stânga un hrisov rotogol dela care atărnă sigilul domnesc al lui Duca vodă. Foarte nimerit este aerul meditativ și ceva melancolic al fisionomiei cronicarului. Piedestalul statuei este lucrat din pără dela Bușteni (în România).

Nu mai puțin au să admire

Miron Costin.

privitorii acestei statue frumusea rară a celor doue baso-reliefuri, cari represintă doue episoade din cele mai interesante din viața lui Miron Costin.

Primul baso-relief (pe care-l reproducem pe pagina 484 a foii noastre) represintă sala tronului lui Ioan al III din Polonia, unde Miron Costin se află în robie. El învățase atât de bine limba poloneză, încât făcea versurile cele mai frumoase. Regele Ion șede pe tron, incongiurat de demnitarul curții și în apropiere de dânsul și cei doi metropoliți prinsonieri, toți ședând pe scaune, pe când Miron stă în picioare în fața regelui și recităză versurile sale, care au mișcat atât de mult pe rege, încât acesta a grațiat pe Costin, dându-i libertatea. Toți ascultă în atitudine diverse, foarte nimerite, cum Miron Costin citește frumosul seu poem în versuri poloneze, despre istoria și mai ales despre originile romane, latine, a nemului nostru. Acest foarte reușit baso-relief este sinteza cea mai strălucită a semnificațiunii lui Miron Costin, pentru că el este cel mai glorios apostol al latinității poporului nostru.

Al doile baso-relief (pe care-l presintăm pe pagina 485 a foii noastre) infățișează arestarea lui Miron în luna lui decembrie 1691, în casa sa din satul Bărbești, actualmintele Brânișteni din districtul Roman. Pe când soția sa se află mormântă pe pat și jăluită de Miron și copiii lui, vătavul de păhărnicea Macri intră cu mai mulți soldați în odaia unde eră mormântă, arătând lui Miron Costin porunca lui Const. Cantemir vodă d'a-l arestă, fiind acusat de trădare. — Atunci unul din soldați pune mâna pe Miron Costin, dar cu espresiuine de disgust și silnicie pentru acesta faptă; un alt soldat inse îi șoptește la ureche, ca să se dea de bună voie prinsonier și aretându-i spre ferăstră la câmp, îi dăce: „Acolo vei găsi un cal, incălecă-l și fugi la mănăstirea Némțu, care este ocupată de armată leșescă (polonă) și unde vei fi scăpat. Costin respinge cu dispreț acesta propunere: »Eu nu fug; cer să fiu dus la curtea domnescă din Iași ca să me judece și decă sunt vinovat, să-mi iau pedepșa. — Costin simțindu-se cu deseversire nevinovat, nu avea de ce se teme. — În acest moment sosind copiii lui lângă cadavrul mamei lor, fiul lui cel mare voește să scotă sabia pentru ca să apere pe tată-sau de arestare; acesta îl oprește, asigurându-l, că n'are nici o frică. Și pe când se petrec aceste scene, un alt soldat al vătavului de păhărnicea stă aplecat spre mormântă inchinându-se la icôna de pe pieptul ei.

Pe celelalte doue laturi ale pedestalului statuei, care este lucrarea meritosului arhitect român, dl Gabrielescu, va fi câte o inscripțiune. Pe o mare placă de bronz încoronată cu armele moderne ale României, stă scris :

Lui Miron Costin

1633—1691

Națiunea română recunoscătoare.

Apoi mai jos vin numele principalilor contribui-tori, adecă a celor, cari au donat dela 200 lei în sus. Lista începe cu regele și regina.

A doua inscripțiune este pe o elegantă carte de bronz încinsă cu ghirlande de lauri. Pe o pagină a acestei cărți se citește istoricul statuei, anul și luna inaugurării ei în piața primăriei din Iași, anul regnului MM. LL., și cum s'a rădicat monumentul prin subscriere publică și că s'au pus sub fundamentele ei osămintele aflate în vechiul mormânt Costinian din Bărbești. Pe a doua foie a cărții sunt numele membrilor comitetului organizator al subscrierii.

Autorul statuei și al baso-reliefurilor, dl Vladis-

las Hegel, este un tiner artist de origine poloneză, care și-a făcut loc în primul rând între sculptorii francezi. Parisul, Marsilia, Nisa și alte orașe, posed opere considerabile datorite acestui artist.

Arhitectii monumentului sânt domnii : Cohenn, arhitect francez și Gabrielescu, arhitect român.

*

Găsim occasional să reproducem cu asta ocașiune mai la vale una din poesiile lui Miron Costin, carele a fost cel mai mare scriitor român în secolul XVII.

Vieta lumei.

Deșertarea deșertărilor și tôte sânt deșerte!

lumei cânt cu jale cumplită viață
Cu grije și primejdii, cum este o ață
Pré subțire și 'n scurtă vreme trăitoare . . .
O, lume hiclénă ! lume 'nșelătoare !
Trec zile, trec ca umbra, ca umbra de veră ;
Cele ce trec. nu mai vin, nu se întorc eră ;
Trece vécul desfrénat, trec anii ca rotă ;
Fug vremile ușore, fug și nici o pôrtă
A le opri nu pôte ; și mai mult cumplete
Lucrurile astei lumi merg tot prăvălite ;
Și ca apa 'n cursul seu cum nu se opréce,
Așă cursul lumei nu se contenéce !
Fum și umbră sânt tôte ; visuri și părere ;
Ce nu petreće lumea și 'n ce nu-i cu durere ?
Spuma mării și norii sub cer trecător . . .
Ce-i în lume să n'aibă nume muritor ?
Dice David prorocul : »Vieta este flóre. —
»Nu trăește, ci 'ndată este trecătoare ?
»Viirme sânt, și nu om !« tot acela strigă . . .
O hiclénă, în tótă vremea, cum să nu se plângă ?
Tôte câte-s pe tine, ce hălăduéce ?
Neprăvălit, strămutat, ce nu stăruéce
Spre cădere, de tine ? Tu, cu vreme, tôte
Premenești, și nimica să stea în veci nu pôte !
Cerule fapt de Dumneșeu cu putere mare,
Minunată zidire, și el sfêrșit are !
Și voi, lumini de aur, sórele și luna,
Intunecă-veți lumina, veți da jos cununa !
Voi, stele iscusite, cerului podoba,
Ve așteptă gróznica trîmbiță și doba ! . . .
În foc te vei schimonosi păminte cu apa,
O pricină mare ne așteptă : sapa.
Nu-i nimica să stea 'n veci, tôte trec în lume,
Tôte-s nestătătoare, tôte-s niște spume !
Tu, părinte al tuturor, Dómne și 'mpérate !
Singur numai covêrșești vremi nemésurate !
Celelalte tôte cu vreme să se trecă,
Singur ai dat vrémilor tôte să petreacă
Sub vreme stăm, cu vremea ne mutăm viața,
Âmblăm după a lumii 'nșelătoare fața !
Vremea lumei soție și norocul alta,
El a suí, el a surpá éráș, gata.
Norocului dăcem noi, ce lucruri pe voie,
Séu primejdii când ne vin, séu câte-o nevoie ;
Norocului i-au pus nume cei bêtrâni din lume ;
El este cela, ce pe mulți cu amar s'afume,
El sue, el cobóră, el viața rumpe,
Cu soția sa vremea, tôte le surupe,
Norocul la un loc nu stă ; într'un cés schimbă pasul,
Anii nu pot aduce, ce aduce césul.
Vremea începe țerile, vremea le fêrșește,
Indelungate împărății vremea premenește.
Vremea petrece tôte ; nici-o împărăție
Să stea în veci nu-o lasă, nici-o avuție

A trăi mult nu p^ote. Unde-s cei din lume,
Mari împ^{er}ărați și vestiți? Acum de-abiă nume
 Li-au remas de poveste; ei s^unt cu primejdii
Trecuți; cine in lume se lasă nădejdi?
 Unde-s ai lumii împ^{er}ărați, unde este Xerxes?
Alecsandru Machidon, unde-i Artaxerxes,
August, Pompei și Kesariu, ce au luat lume?
 Pe toți i-au stins cu vr^ome ca pe niște spume.
 Fost-a Kiros împ^{er}at vestit cu resb^oie,
 Cu avere peste toți și 'n multă nevoie
 Au strins Hândii, Tătarii, și Asia t^otă;
 Caută la ce l'a adus inșelăt^orea r^otă!
 Prinsu-l-a o femeie, i-a pus capul in sânge:
 „Satură-te de m^orte, Kiros, și te s^tinge
 De v^orsarea sângelui, o ôme infocate,
 Că de vrăjmașia ta nici Ganges p^ote
 Cursul seu să-l păzescă! Așă giosureșce
 Imp^{er}ățiile lumea, așă părăseșce.
 Nici voi lumii inșeleptii, cu filosofia,
 Hălăduiți de lume, nici theologhia
 V'au scutit de primejdii, s^tinți părinți ai lumii,
 Ce v'au adus la m^orte amară pentru unii,
 Niminea lucruri pe voe de tot să nu cr^ođă,
 Nimini grele nădejdi de tot să nu pi^ordă,
 Că Dumneđnu a v^orstat t^ote cu sorocul,
 A poruncit la un loc să nu stea norocul,
 Cursul lumii ați cercat, lumea cursul vostru
 A tăiat: așă este acum v^ocul nostru.
 Nimeni bun la lume, tuturor cu m^orte,
 Plăteșce osten^ola; nedireptă f^orte,
 Pe mulți și nevinovați ea le tae v^ocul,
 O, vrăjmașă, hicl^onă, tu v^onezi cu sacul
 Pe toți și-i duci la m^orte, pe mulți făr de deale,
 Pe mulți și fără vr^ome duci la ac^osta cale.
 Ori-ce faci fă, și caută sf^orșitul, cum vine;
 Cine nu-l socoteșce, nu-l petrece bine,
 Sf^orșitul, ori laudă, ori face ocară,
 Multe inceputuri dulci, sf^orșituri amară.
 Sf^orșitul cine caută, vine la mărire,
 Fapta nesocotită aduce perire.
 M^ortea vrăjmașă intr'un chip calcă t^otă casă,
 Domneșci și împ^{er}ăteșci, pe nimeni nu lasă,
 Pe bogați și săraci, cel frumos și tare,
 O, vrăjmașă, prieteni ea pe nimeni n'are.
 Nașcem, murim odată cu cei ce se tr^oce;
 Cum n'ar fi fost in veci cine se petr^oce!
 Păinjeni s^unt anii, și țilele n^ostre.
 S^tinți ângeri, ferice de vi^oța v^ostră!
 Viețuim, și vi^oța este neșciută,
 Și până la ce vr^ome este giuruită.
 Așă ne p^ortă lumea, așă ne amăgeșce,
 Așă ne 'nșelă, surpă și batjocoreșce.
 Fericită vi^oța fără valuri multe;
 Cu griji și netocm^olă țilele ni-s slute.
 Viețuiți in ferice, cari mai puține
 Griji purtați d'a lumii, voi locuiți bine.
 V^ocul nostru cu 'nprumut dat in datorie,
 Cerul de gândurile n^ostre bate jocurie.

Epilog.

Mulți au fost și mulți s^untem, și mulți te-așt^optă,
 Lumea din premen^olă nu se mai deșt^optă.
 Ori-ce este muritor, cu vr^ome se petr^oce.
 Tr^oce vr^omea și pe ai sei toți îi părăseșce.
 Cei-ce acum petr^ocem. pomenim pe alții
 Trecuți; de noi cu vr^ome vor pomeni alții.
 Născ^ondu-ne murim, murind ne facem cenuse.
 Diatr'ac^ostă lume tr^ocem ca și printr'o ușe.
 Aștădi mare și puternic, cu multă mărire,
 Măne treci și te petreci cu multă mahnire.
 In lut și 'n cenuse te prefaci, o ôme,

In v^orme, după care te ași in put^ore,
 Ia m^onte dar, ôme, cine ești pe lume,
 Ca o spumă plutit^ore, remăi fără nume;
 Una faptă ce-ți remăne, bună, te lăteșce,
 In cer cu ferice in veci te măreșce.

Miron Costin.

Bate la ușe.

— Novelă, de *Carmen Sylva.* —

(Incheiere.)

Ea, de sigur, se inșelege, să ințreb pe mama.

— Ve mulțamesc! Și voi caută ocașia să fiu presintat.

— Așă dar la revedere!

Și fermecăt^orea ființă se depărtă in fugă.

Străinul se coborⁱ d^odreptul la preotul din sat, ințrebându-l despre locuitorii castelului, până ce află t^otă istoria lor, și prins de un interes viu, rugă pe preot să-l conducă la ele.

Mona se coborⁱ incet și ca in vis spre terasă și sta cu ochii ațintiți la cer.

— Ce ți-e, copilo! ințrebă Leonia.

— Me gândiam tocmai la Italia.

— Prin cântece?

— Da, la inceput prin cântece, apoi am ințalnit un domn, mi se pare un pictor, care vorbiă despre Italia — dar ce minunat eră! M'a ințrebat, a cui e ruina, și când i-am spus: a mamei mele, să-i fi v^ođut fața! Ce ciudată eră! Și apoi a rⁱs odată in re minor, atăt de plăcut! Eră altfel ca ceilalți ômeni.

— Ai vorbit mult cu el?

— Ba nu, puțin de tot, că m'ai chemat indata!

Leonia se uită cu mare grijă in fața cea dulce.

— Ar fi f^orte neplăcut, decă fel de fel de drum^oți ne-ar strică liniștea scotocind prin ruină, țise ea.

— Dar decă s^unt ômeni plăcuți, mamă!

— Cu cari incepti tu să vorbești indata despre Italia?

Mona rise. »Astuia să-i c^ontăm in biserică, da mama?

— Numai să vr^oe să ne asculte.

— Mamă, cine ride astfel, pricepe musica, te asigur eu.

A doua țⁱ preotul veni cu străinul, care se așeđase la el in gazdă ca să facă pictură.

— Conte Burkhard Liegenau, țise preotul, și Leonia apucă un scaun ca să se razime, pe când respundea la salutarea lui. Numele de Burkhard nu putea fi decăt de o mare insemnătate pentru ea, și o privire in ochii copilei îi spusese că a sosit alesul.

O mir^osă la Altwehringen, și o nuntă in biserica cea mică, e — se inșelege dela sine — o ințr^ogă poesie; ar fi fost poesie chiar fără acele inpregiurări poetice, când intr'o ființă ca Mona se deșt^optă iubirea.

— Mamă! Mi-a spus că me iubeșce. Mai ții m^onte cum e, mamă? E intocmai ca și când s^orele inčald^oșce o frunđă mică! Creșce și se face copac, mamă nu ții m^onte?

— Ba da, copilă, mi se pare că mai șci^o.

— Mamă, decă nu m'ar mai iubi, aș muri indata.

— Da, decă ar put^oe să m^oră cineva când vr^oe.

— Dar cum să mai poți trăi atunci? Nu mamă, țot nu pricepi ce e iubirea.

— Póte că nu pricep !

— Și știi ce mi-a spus ? Mi-a spus șoptind : »Ești viața mea.« Atunci inima mi-a săltat până în gură și am tremurat grozav.

— Făgăduiește-mi, că vei rămâne în veci credincios frumósei mele copile, i-a șis Leonia noului Burkhard în dimineța nunții.

— Nu vei uita jurământul ? Căci nu știi ce însemnează să frangi o inimă care iubește !

Mona erá frumósă ca un ánger sub vélul ei de mirésă, și trásura plecase acoperită cu flori ; ér Leonia se întórse în odaia ei solitară. Acolo căđu în genunchi înainte a jețului, în care erá obișnuit să séđă Burkhard al ei.

— O dómne, se rugá ea, cea din urmă datorie mi-e implinită ! Acum ia-me de aci, áștept de atáta vreme !

Ca un respuns la acésta rugăciune, femeia cea tare sánătósă se culcă în pat plângendu-se de dureri în tot trupul. În curénd se făcu atát de bolnavă, încát tinerii căsătorii furé reche-mați din călétorie. Și Mona își putú dovedí totá recunoșcinta ei în sêptemána și lunile de durere, care furé impuse Leoniei ca cea din urmă încercare. Suferiá fără a se plánga, ca o femeie eroică ce erá. Decá Mona îi fusese totdeuna fiica cea mai desmerdátore, Burkhard deveni fiul ei credincios. O purtá pe brațe, îi citiá, se împárțiá cu Mona în îngrijirea ei, încát Leonia đicea adese-ori, că acum erá vremea cea mai fericitá a vieței ei.

Și totuș durerile treceau uneori peste putința ei de a suferi. Dar chiar în mijlocul durerilor ea rămânea neschimbatá, bună și voiósă cătrá ceilalți, făcendu-i să uite cât pátimia. Ca o aoreolá de sfințenie pêrul cel alb îi incungiurá fața străveđie, și vorbe de înțelepciune cădeau pe buzele ei ca scumpe mágáritare. Lángă ea infloriá norocul tinerilor căsătorii, ca și când n'ar fi fost lángă o martirá și în casa unei bolnave de mórte. Voiá să-i vedá totdeuna veseli. Adese ori sta cu mâna ei în a ginerului și améndoi ascultau glasul minunat al Monei, care párea că creșce în putere și resunet.

— Atát de reu îmi pare, đise odatá, că v'am intrerupt călétoria de nuntá și că ve opresc acum lángă mine, în loc să ve las libertatea ca să ve zidiți cui-bul vostru.

— Iubitá mamá, respunse tinerul bărbat, noi mulțamim lui Dumneđu pentru tot césul petrecut lángă tine.

Nopti întregi zăcea în dureri nesuferite, dar nu spunea nici un cuvânt, ca să nu veghieze cineva lángă ea.

— Mamá, copilul meu o să se chieame Leonia,

séu Leon. decá va fi báiat, și voi rugá pe Dumneđu în tóte đilele să aibá de moștenire sufletul teu cel tare ca leul.

Mona nu înțelegea strania espresie care trecea peste fața mamei, căci nu șciea nimic despre trecutul ei. Ochii Leoniei se făceau din ce în ce mai mari, ca și când s'ar uitá în depártare de-alungul drumului ei de patimi. Áncá odatá vechia durere îi mai strinse inima, áncá odatá mai auđi vorba »fără copii«, care o urmárise cu spaimá totá viața ei. Dar apoi își neteđi fruntea zimbînd :

— Făgăduiește-mi, copilá, să nu te plánga nici odatá de pré mulți copii, să primești pe fiecare nou venit cu aceeași recunoșcintá și plăcere ca și pe cel dintei !

Preotul veniá des s'o vedá și se ducea dela ea în totdeuna întárit și mágaiat.

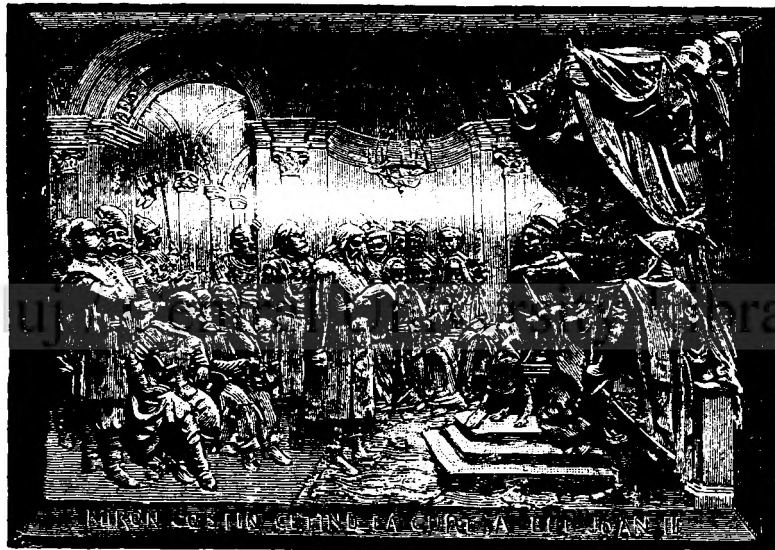
— Am trecut prin iad, đicea ea, dar am și ajuns în cer acum. Tóte îmi sînt acum înțelese ; me plángeam că mai tráesc ; după ce rămasesem singurá ; dar acum știu, de ce am mai tráit : am tráit pentru Burkhard în copila lui. Acum în sfêșit me pot duce. Și par că me aflu numai în luminá ! Intunecimea e

imprásciatá, indoiála care me chinuía, e stêrsá. După pacea ce mi-o dáruește, știu acum că Dumneđu a primit jertfa vieței mele. Frumósă trebuie să fie viața de apoi ce o dobêndești cu atátea suferințe !

Durerea îi taiá vorba. Atunci scóse o cutie micá și o dete preotului.

»Pentru sáraci« erá scris desupra și cutia erá pliná de bani.

— Toni, đise ea, du-te cu Mona și îngrijește bine de ea și de copilul ei și-i povestește despre Páćnicel.

Miron Costin cetind la curtea lui Ioan III.

Toni nu putea de pláns.

La sfințitul sórelui i se transfigurá de odatá fața. »Mona«, strigá ea. »N'auđi, cum bate la uše ? Veđi, uite, cine bate.«

Mona deschise ușa.

— Nu, mamá, n'a fost nimeni.

Fața Leoniei se lumíná și mai mult.

— Bate din nou ! Da ! Viu... Burkhard... Páćnicel !... Páćnicelul meu !... Toți sînt acolo, și cerul mi-e deschis !

Cu un suris ángeresc pe buze adormi în brațele copiilor ei, care o vedurá de odatá în tot farmecul tinereței și cu lumina iubirii celei mari, ce a avut-o în totá viața ei, revêrsatá asupra-i. Și stánd lángă mórta, bărbatul cel tiner povesti Monei intréga ei istorie, pe care Leonia nu i-o destáinuise spre a nu lásá să pátrunđá umbra în sufletul ei de copil.

Mona ajunsese a fi cum sperase Leonia și a fost atát de fericitá, cum ar fi fost și Leonia, decá...

(Fine).

Caucasul.

Schiță topografică, geologică și istorică. Dela Prometeu până la anul 1834.

(Urmare).

De odată se luminează întunericul. Semiramis cucerește Armenia, întemeiază Artemisia, îngropă pe amantul seu picat în luptă la pîelele muntelui Ararat, și mîore de mîna fiului seu Ninyas, un Hamlet antic, care și-a rîsbunat pe tatăl seu.

1219 ani înainte de Christos, datele capetă de acum înainte un preț istoric: 35 de ani înainte de resbelul troian, într'o corabiă, precum nu s'a fost vîdît pînă acuma în Calchis, pe rîul Fasis, debarcă în fruntea capitalei lui Aetes, tatăl Medeei. Eră corabia Argo, venită din Iolcos în Tesalia. Pe dînsa se află Iason, care avea să-și câștîge lîna de aur.

Drama întemplată între Medea și Iason e destul de cunoscută.

Rugul lui Sardanapal lucește 800 de ani înainte de Christos peste întreg orientul. Pe cînd se impart trei regi în ruinele regatului seu, devine Armenia independentă. Curînd înse aflăm Armenia sub domnia Arsacișilor. 20 de ani după întemeierea acestei dinastii, se aședă Iudeii învinși și duși în prinsore de cîtră Salmanassar și Georgia și Lasistan. În provincia acêsta din urmă locuește și acuma un ovreism resboinic, constătător din urmașii contimpuranilor lui Tovie, învinși de Salmanassar.

20 de ani mai tîrziu incepe familia Bagratișilor, dela cari se trag principii Bagration.

Cam un secl' după acea năvălesc

Sciții prin strîmtorea Dariat în Armenia, cuceresc Asia mică și ajung pînă în Egipt.

Dicran seu Tigranes, a cîrui urmași s'au luptat mai tîrziu în contra lui Pompeiu, apare în istorie ca întemeiătorul unei dinastii armenice. El e urmașul aceluia Haig, care n'a întemeiat dinastie, dară un regat, și e contimpuranul lui Cyrus, cîruia tîindu-i Tomyris capul, l-a aruncat într' un vas umplut cu sînge.

Dară înainte de a bé Cyrus acest sînge, după care a insetat întreaga sa vieță, a fost ocupat el Colchisul și Armenia.

Aici aflăm erăș pe fiul lui Darius, Artaxerxe Mnemon. El ucide în lupta dela Cunaxa pe Cyrus cel tiner, care s'a fost resculat în contra lui. Xenofon, care sta în serviciul acestui din urmă, și i-a salvat lui Socrate vieță în lupta dela Delium, esopează retragerea măiestrosă dela Tigris la Crysopolis, pe care o istorisește el singur.

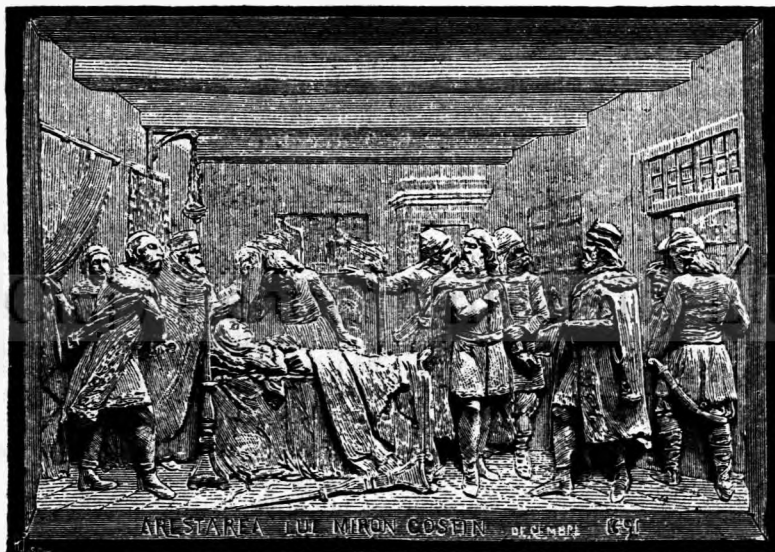
60 de ani mai tîrziu pornește Asesandru din Macedonia, trece Helespontul și bate la Granicus ôstea lui Darius. Între trupele lui Darius, cîrora li mai stau înainte atari calamități la Issus și Arbela,

se luptă poporele Caucasului și Armeniei, conduse de Orontes și Mifraustes.

Aici devine gloria învingătorului Perșilor și cuceritorului Indiei atît de mare, încît se împreună tradiția cu istoria. După tradiția caucasică face Alesandru o cotitură, pentru de a închide ambele strimtori din Caucas, și anume pasul din Derbent cu porțile de fer, și pasul Dariat, cu murul seu renumit, care să se fi estins dela lacul Caspi pînă la marea Asovului.

Mohamed a primit tradiția în coranul seu, și prin acêsta devine ea pentru toți mărturisitorii Islamului în Caucas un adevăr necontestabil. El nu-l numește pe Macedonian Alesandru, ci Sul-Carnain, adecă: bicornut. Esplicarea numelui acestuia se află pe medaile, unde Alesandru, ca fiu al lui Iupiter Amon, pîrtă cîrnele pîrințești.

În Coran putem ceti: »Sul-Carnain a aflat la pîelele ambelor dîluri popore, cari abiă pricepeau limba. Acesti ômeni au vorbit cîtră dînsul: »Sul-Carain! Iadgugii și Madgugii devastază țera nîstră. Noi ți-om plătî ție un tribut, decă vei redică între voi și între dînșii un mur«. El respunse: »Donurile cerului sînt mai bune decăt tributul vostru. Eu voi împlini dorința vîstră. Aduceți-mi fer, și-l clădiți așă de înalt ca dîlurile vîstre. Apoi faceți foc sub dînsul, și aduceți-mi aramă topită, ca să o vîrs dîsupra«. Poporele inimice nu putură de acî înainte nici trece zidul, dară nici a-l sparge. Acêsta s'a întemplat prin grația lui Dumneșeu. Dară cînd va veni timpul hotîrit de dînsul, va resturnă el murul. Dumneșeu nu vestește nimic în zădar«.

Arestarea lui Miron Costin.

Unii scriitori istorici descriu murul acesta de-amîeruntul. El să fi fost zidit de cîrămișii de fer și aramă, acoperit cu aramă topită. Din timp în timp să fi lovit străjile cu ciocane în porțile de aramă, spre a aretă Madgugilor și Iadgugilor, că murul e bine pădit.

O jumătate de secl' după trecerea amintită a lui Alesandru, eliberază Farnases Georgia de domnia Perșilor, și introduce alfabetul georgic. Tot într' acest timp întrebuintează Artaxias și Zariadres învingerea și mîrtea domnitorului lor suprem Antioch cel mare, pentru de a eliberă Armenia de jugul Syrienilor. Mîrtea acêsta îl lasă pe Hanibal fără sprijin. Învingătorul dela Trasimene și învinsul dela Zama, vine acuma în Armenia. După planul lui se edifică cetatea Artaxades, cure se derimă mai tîrziu de Corbulo, și se reedifică de Tiridates sub numele de Neronia, în onorea lui Nero.

Înse 200 de ani înainte de reedificarea acêsta întemeiază Mirvan I în Georgia dinastia Nebrotișilor și Vacharsay în Armenia dinastia Arsacișilor, cari și ocupă îndată după acêsta tronul Georgiei.

Acest Vacharsay, numit de cîtră scriitorii istorici Tigranes II, declară Romanilor resboiu, năvălește în

Capadocia, ocupă Syria, dară Lucullus îl învinge și-l silește să-i plătească un tribut greu. Afară de aceea preface Lucullus provincia Colchis în provincie romană, trece dela Fasis până la Elbru și Casbec, și se retrage cu oștea sa abia de frica șerpilor din pustia Moganului.

Doi ani mai târziu intră Mitridates, invins de cătră Pompeiu în Caucas, trece Donnul și se retrage cătră Tauria. El vorbiă cele 24 de limbi, pe cari le vorbiau cele 24 popore, ce-i erau supuse. Romanii cuceresc acuma Georgia, Imeretia și Albania, Cuchetia de ađi. Armenia se cucerește 30 de ani după mórtea regelui din Pont de cătră Marc. Antoniu.

Nașcerea lui Christos, care avea să producă o schimbare în referințele lumii cunoscute pe atunci, rămâne în Caucas nebagată în sémă. Dară deja în anul morții lui Christos, se botéză Așgar, regele E-desei, și șapte ani mai târziu predică Simion și Andreiu evangelia în Mesi, Achalticul de ađi.

Acésta a fost prima revelație a acestui sacrificiu mare, care a avut să devină pentru timpul mai nou acea, ce a fost sacrificiul lui Promoteu pentru evul vechiu.

PERIODA A DOUA.

Dela Christos până la Mohamed II.

Imperatorii romani Caligula, Tiberiu și August urmară după oaltă ca domnitori ai țărilor caucasice. Nero imperăștece deja de 12 ani. El percurge Grecia ca cântăreț și poet, pe când Bender rescólă pe Gali, și Galba pregătește în Ispania o rescólă.

Corbulo, învingătorul Parților, năvălește în Armenia, cucerește și dărimă cetatea Artaxades, acea Cartagenă a doua, întemeiată de Hanibal, și-l astringe pe Tiridates, pe care Parții, fără consimțământul Romanilor, l-au fost denumit de regele lor, ca să depună coróna, pentru de a o primi din mâna imperatorului.

Treispredece ani mai târziu se redică cetatea Erivan pe câmpul pe luptă, unde se învinge de cătră Perși Erován, care a fost resturnat pe Ardaces de pe tronul Armeniei.

Un ostaș adoptat de Nero se suie pe tronul imperiului lumii. Popórele caucasice îl ved încă în anul suirei sale pe tron în mijlocul lor ca învingător al Armeniei, Iberiei și provinciei Colchis. El denumește Albanesilor un rege, și trece înainte cătră Eufrat, pentru de a sguđui în temeliiile sale imperiul Arsaciđilor, care se desface abia 300 de ani mai târziu. Acest parvenu e Traian. Sub dēnsul odihnește cătră imperiul lumii, torturat prin domnia lui Culi-gula, Claudiu și Nero.

O jumătate de seclu mai târziu apare avantgarda națiunilor celor blonde, adurmecate de Cesar, în Caucas, adecă Goții, învingătorii Scandinavilor, apoi Cimbrii, Veneđii, Burgunđii, Lasigii și Finii. Ei alungă pe Alani cu turmele lor prin pustilele cele mari, și se aședă la marea neagră, neșciind că mai târziu vor fi învinși total de cătră Hunni, cari aveau să trecă pe lângă dēnșii.

Intr'acea se întemează noua capitală a Armeniei. Pe locul ei stă și acuma satul Vogașapad, și în mijlocul acesteia monastirea Ecimiadsin. Dară abia s'a finit cetatea, isbesc Chasai în porțile caucasice, cari nu se mai străjuesc prin memoria lui Alesandru. Ei vin din văile de jos ale riului Volga, trec prin strimțórea Darial și se estind în Armenia, după ce au respins pe Avari în prăpăstiile dela Gimry. Ei participă la revoluția, care pune Sassaniđii persici pe tronul Georei.

Intr'acea își intinde leul dela Tibru éráș labele sale după Caucas. Impératul Tacit, care pretinde a-și trage originea dela marele scriitor istoric de acelaș nume, pentru de a se sui pe tronul roman, se alege în etate de 26 ani de cătră senat — pentru virtuțile sale — precum s'a hotărít cu ocazia revoluției acesteia. Dară s'a și omorít deja după șése luni. Domnitori virtuóși nu plac ómenilor desfrēnați.

În timpul domniei sale de șése luni bătú el pe Goti și respinse pe Alani îndérépt în abisurile Caucasului.

Tiridates II întrebuintéză pausa după învingerea acésta, și devine rege al Armeniei. Sub domnia sa se introduce creștinismul, se întemează mănăstirea Ecimiadsin, și se redică crucea în locul idolilor. Tiridates móre, după ce a respins pe Chasari din Armenia și Georgia.

Bachwri I, regele Georgiei, — séu mai bine đis al Iberiei, — căci numele mai nou de Georgia apare abia din seclul al XII — pórtă rebel contra Perșilor, cari au fost supus Armenia. Dară totodată se amerință el și de barbarii nordici. Acestia se înving de cătră Vagan Amantuni, tot pe acel loc de luptă, unde se înving în anul 1827 Perșii din partea Rușilor.

Dară Perșii resbat până la pólele munților caucasici, și zidesc o cetățue pe locul, unde un seclu mai târziu, întemează Vachtarg cetatea Tiflis.

Intr'acea se forméză în Armenia limba mai nouă, și Georgia viitoare pune temelii alfabetului seu.

Ora Arsaciđilor bate. Dinastia acésta, pe care n'a putut-o resturná nici Traian, se respinge de cătră Sassaniđii. Primul domnitor vede pe Vachtang Gurguslan suindu-se pe tronul Georgiei, întemeiând cetatea Tiflis, ocupând Mingrelia și Abchasia, respingēnd pe Perși, și învingānd pe Osseți și Pecenegi.

Vachtang I móre la 499, pe timpul, când se dedau Armenii idolotriei, și Suevii fugind de frica Hunnilor pe calea cătră apus, apar în regatul órecānd a lui Midridates.

Acuma se umplu cele mai adānci văi ale Caucasului cu poporul acesta care inundă în trecerea sa o jumătate de lume, și infrică pe cealaltă jumătate. El vine din văile inalte ale Tibetului, din nordul pustiului Cubi. A invins pe poporul Mantsu, a strins pe chinezi a-i edifică murul cel mare, și despărțit în doue horde numeroșe, se estinde asemenea unui potop duplu, pe ambele părți ale lacului Caspi. O parte din hordele aceste rămāne la Oxus, în Turchestanul de ađi. Aici devine Bachriana capitala lor, și după multe lupte cu Perșii, se contopesc în fine cu Turcii. — Acestia sūnt Hunii cei albi séu Estateții.

Ceilați, Hunii cei negri séu Cydariții, rămān prin un timp lung în partea apusēnă a lacului Caspi, între revērsarea riurilor Terec și Derbent. Apoi percurg ei strimțórea Darialului, se estind cătră apus, și trec, conduși de-o cerbóică, Palus Medites. După ce au subjugat mai departe pe Alani, și au derimat imperiul Goților, îi și află perirea în Gallia, din care în curēnd are să se nască Francia.

Dela dēnșii incepe calcularea timpului armenic, și se întemează dinastia Bagratiđilor, a căror familie e renumită deja de 12 seclule.

De odată apare un inamic de tot neașteptat în țerile Caucasului, și ocupă cetatea Tiflis. E impératul Herachiu, neobositul teolog și gladiator, fiul unui exarch african. El a restornat pe Toca, și a lāsāt să se esclame de imperator în anul 610. Dară dela anul 610 e domniea sa un șir întreg de nevoi. Avarii îi răpesc Asia mică, Perșii Egiptul. Rēmānāndu-i numai Constantinopolul, se trezește, se pune în fruntea óstei

sale, îl bate pe Cosru II, reocupă Asia mică, și ajunge până în Caucas.

Dară pe când trece el către nord, se ocupă Damascul de către locuitorii califului Abu-Bekr. Ierusalimul se supune califului Omar. Mesopotania, Syria și Palestina se rup dela densul.

Ca desdaunare pentru calamitățile aceste câștigă el gloria a fi aflat crucea adevărată.

Acuma vin Arabii. E timpul mișcării celei mari a popórelor. Fie care națiune părăsește locuințele sale, și-și caută altă patrie și alți zei. Ei aduc doctrina lui Mohamed, care a întemeiat imperiul lor, și cuceresc Syria, Egiptul și Persia. Apoi trec de a-lungul Africei și Ispaniei către Francia, și de nu li s'ar fi opus Carol Martell, de sigur s'ar fi împreunat cândva capul și coda șerpelui oriental la Viena. Nici chiar Sobieschi n'ar fi putut împiedeca acesta.

Dară pe când f-și ia Iustinian II, căruia i-au tăiat supușii sei cu ocazia unei rescóle nasul, refugiul seu pe peninsula Taman, pe când năvăleşce Murvan Surdul în Armenia și Georgia, se formeză dincolo de Caucas un alt popor care e destinat a ocupa odată pe pământ mai mult loc, decât ori care alt popor al evului vechiu.

Acest popor necunoscut Romanilor e poporul slav. Eșind din Rusia de sud, se estinde el peste tot teritoriul între Archangeț și lacul Caspi. Inzădar s'au fost aședat Goții, Hunii și Bulgarii între Volga și Dnipru. Ei se pun în mișcare ca niște torinți opriți atât către apus, cât și către partea sudică, și în mijlocul acestei inundări se edifică Novgorodul și Chievul. De murii acestor cetăți se aruncă înderépt undele aceste

În fine în anul 862 chiamă Stavii pe cei trei principii ai Varegilor, Ruric, Sinaf și Truvor pe tronul imperiului lor. Ruric urmăză forțe curénd ambilor sei frați, și fiind fiul seu Igor încă minoren, lasă el regența vitézului seu frate Oleg. Acesta cucerind Smoldenscul și făcénd pe Sërbi tributari, porneșce cu 2000 de ómeni asupra Constantinopolului. Aici înfige el cu un pumbal condițiile retragerii sale pe porțile cetății. Leo VI accepteză condițiile, și Rușii se retrag.

Dară cu ocazia espediției lor, ocupă ei și cetățuia Barda, de presinte un sat în districtul Elisavetopol. Ei prind așá dară chiar atunci rădăcină în Georgia. Și 30 de ani mai târđiu năvălesc ei în Tabaristan și în țera naftei. Drumul e bătut. Marele principe Sviatoslav trece prin Cuban, ajunge până în Caucas, și bate pe Osseți și Cercheși. O parte a oștirea ruseșci rămâne în Taman.

În timpul acela edifică Bagrat II, regele din Abchasia și Cartli, catedrala din Cutais. Pe o inscripție pe murii ei se află primele urme ale numerilor arabici. Catedrala din Cutais se fineșce în anul 1003.

După ce au ocupat Rușii la 914 fortăreța Barda, au năvălit în anul 943 în Tabari, au bătut la 967 pe Osseți și Cercheși, și au lăsat tot într'acest an o parte din óstea lor în Taman, face Rostislav Vladimirovici în anul 1064 din semi insula acésta un principat suveran.

Pe când năvălesc Rușii spre sud, trec Turcii spre nord. Aceștia sânt Seldsuchii, veniți din pustietățile Turchestanului sub conducerea lui Orslan. Ei ocupă Asia mică, Armenia și Georgia.

Murul de granit din Caucas îi desparte încă de Ruși. De se vor încăerá ambii urieși, nu se vor lăsa curénd unul de altul. Bag sémă e Rusia Ercule, și Turcia va fi Anteu.

(Va urmá).

Averchie Macovei.

Doine de pe Murăș.

XIV.

Mândră pėnă de sasciu,
Așteptă-me că chiar viu,
Numai caut să zăbovesc,
Pân murgul mi-l potcovesc,
Cu potcove de aramă,
Să nu dau la poduri vamă,
Cu potcove de argint,
Să nu calce pe pământ.

XV.

Hai mândruță după mine,
Că și io te-oi ține bine:
Că vacile nu le-i mulge,
Nici boii nu te-or impunge.
Lapte dulce nu-i mănca,
Să te dóră inima.
Nice dulce, nice acru,
Să te dóră mândro, capu.
Și-apoi pe la noi prin curte,
Poți umblá cu cisme roșii,
Că nu țile 'ntină porcii.
Și cu póle 'mpăturate,
Că nu li-i stropi de lapte.
Și cu mânilé în șolduri,
Că nu li-i lovi de stoguri.

XVI.

M-o băgat mândra la pėră,
Că n'am fost să-mi deie gură.
De m'o băgá și la lege,
Io la ea tot n'oi mai merge.

XVII.

Hai bádiș să ne iubim,
La luat să nu gândim,
La luat gândescă dracu,
Că de multe mi-o dat capu.

XVIII.

Sărac bádișorul meu,
Că-i și jude și birėu
Și cătană la Brașeu.
Ziduesce zidurile,
Ziduí-ar frigurile,
Ca pe mine gândurile,
Ziduí-ar friguri reci,
Ca pe mine gânduri seci.

XIX.

Bade meu cel de demult
L'o cerut dracu 'nprumut,
Dar io i l-am dat de tot,
Că nu-mi trebui să-l mai vėd;
Și l-am dat a lui să fie,
Că nu-mi trebui să-mi mai vie.

XX.

M'o lăsat badea lăsat,
M'o lăsat că l-am lăsat,
Că altu mi-am căpėtat:
Cu cisme negre 'ncălțat,
Cu pėr galbin retețat
Și cu pėnă de găină,
De mi-e drag pân la inimă.

A. C. Domșa.

Flórea cimiterului.

Groparul își reluase sapa. Grópa se lărgia. La drepta și la stânga, halci de pământ se grămădiau prăfuindu-se, îndată ce peste ele s'arunca un nou strat de pământ.

Și ochii groparului, roșiți cu totul, priviau picóarele sale, încălțate cu niște galenți grei, călcând pământul scormonit de curând.

Adierea de sēră, trecând printre ramurile copacilor, îi mișcă blusa și făcea să sbóre prin pregiurul tâmpelor lungile sale șuviți de pēr cārunt.

Mușchii bietului om se sbuciumau muncindu-se. Grópa trebuia să fie isprăvită îndată; erá să vină îndată: preotul cu crucea de argint, copiii din cor și coșciugul. Trebuia ca grópa să fie gata. Nu putuse să s'apuce de ea mai înainte. Acum corpul erá la biserică. Câteva minute și erá s'audă scărțiitul țifinelor porții de intrare. La sate drumul e scurt dela locul unde se fac ultimile rugăciuni până la acela unde cineva dórme ultimul somn.

Cu patru-deci și opt de césuri, groparul ceruse ca prin esceptiune să fie înlocuit d'alt cineva. Nu se oferí inse nimeni. Cineva nu pré iubeșce a atinge pământul unde sânt cadavre, mai ales că nu i se plăteșce pentru asta. Și dēnsul nu putea să deē nimic, decât o mulțămire. Erá pré sāracc, atât de sāracc, că fără meseria lui, nevēsta și el ar fi murit de fōme de mult încă. Astfel că, cu tōte silințele ce-și dāduse, erá să se facă inmormēntarea și grópa încă nu erá începută. Ecă de ce, cu instrumentele în spate și cu pachețel în mână, groparul scoborise cât mai curēnd posibil drumul care ducea la grópa comună, pe când clopotul bisericei bālângăniá, chemând corpul.

Acum, lucrarea înaintă. Casmăua și lopata pe rēnd își făceau trēba; grópa își luá forma ei regulată. Pe celelalte morminte, érba începuse să resarā, acoperind cu mantăua sa de smarald burdușelile pământului pe cari se inclinau niște cruci negre cam lāsate la voia întâmplării.

C'o lovitură de cazma groparul aruncă pe margine ultima bucată de pământ.

Atunci scōse un suspin adānc.

S'audiá venind cortegiul fōrte umil d'altfel. Erá compus numai din aceia cari nu puteau să se scape: preotul, dascalul și sicriul dus de doi ómeni. Lipsiau și copiii din cor din cauza clasei. Pe urma sicriului, nu erá nimeni. Tōtă lumea erá la cāmp.

În momentul acela groparpl, c'o mișcare greóie, își scōse blusa și desfăcēnd micul pachet ce ținea în mână, venind la cimter dīse:

— Cu tōte astea trēbue să-i fac cinstea.

În acel pachet erá un palton vechiu negru, lustruit de timp și cu gulerul ros. Se îmbracă cu el. Apoi luādu-o p'ó aleie laterală se duse la pórtă cimterului; cum intră sicriul, el o luá pe urmă cu cāciula în mână și cu șuvițelele de pēr cārunt lipite de tēmples din cauza sudórei.

Ajunseră pe marginea grópei. Conducătorii trecură frānghiele pe sub coșciug și-l lāsarā în grópă. Preotul dīse câteva vorbe în latineșce, aruncă prima lopată de pământ, apoi lāsă restul pe sēma groparului.

Dar cum dispărū cortegiul, omul se opri. Scāndurile coșciugului se mai vedeau încă; el făcea a-

própe efectul zăpedii între acei patru pāreți de pământ negru. Groparul ingenunchiá. Începuse să se însereze. Printre ramurile arborilor paserile ciripiau vesele. Sgomotul în sat creșcea; țeraniii se întorceau dela cāmp. Și groparul înmurmurá:

— Și când me gândesc că n'am nici măcar o flóre ca să-ți dau...

Apoi își lipi urechea de scānduri, ca și cum ar fi voit s'asculte decât nevēsta sa—mórtă—il audiá.

A doua dī, niște trecători îl vēdurā în acelaș loc, nemișcat. S'apropiarā de el. Corpul erá rece de tot.

Sermanul om dāduse cea mai frumósă flóre din cimter.

Sufletul seu.

E. D.

»Musa Română« și dl dr. G. Crăiniceanu.

În nr. 28 dela 22 iuliu a. c. a revistei »Familia« dl dr. G. Crăiniceanu publică la adresa noastră un articol sub titlul »Arta lui C. Porumbescu« la care i-a dat ansă biografia numitului compositor scrisă de iubitul nostru colaborator dl Traian H. Pop și publicată în nr.ii 4 și 5 ai »Musei Române«.

Nu ne indoim, că publicul cetitor va fi cetit cu atențiune atât scrierea dlui Traian H. Pop, cât și întimpinarea dlui dr. G. Crăiniceanu. Și mulți pōte se vor fi întrebat de unde vin acestea și de unde vine, că redactorul »Musei Române« întârzie așa de mult c'un respuns, întimpinării ce i s'a făcut?

Declarăm încă dela început, că noi ne-am tras pré bine sēmă când am publicat celea din nr.ii 4 și 5 ai fōiei noastre, și că n'am voit să respundem din motivul, că dl dr. G. Crăiniceanu ne-a făcut o întimpinare cam tendențiosă. Și chiar pentru că așa e, nici de astadatā nu vrem să intrām în meritul lucrului, fiind că ținem pré mult a nu conturbā amintirea vrednică a unui compositor român de oparte, ér de altā parte ferindu-ne a face din colónele strimte pentru partea literarā a revistei nōstre un cāmp de polemă. Vrem să respundem dlui Crăiniceanu în colónele dīarului unde am fost atacați, scurt și categoric.

Am dat lui Porumbescu tot ce putea să fie bun și nici c'o vorbă măcar n'am intenționat să-i detragem din meritul și din talentul care-l posedea. Nu puteam inse admite și lucruri cari supuse judecării unei critici sārātóse, ne-ar fi imputat, că facem șovinism în literatura musicală.

Ne pare reu decât dl Crăinicianu, cunoscător cum se pretinde a fi, n'o șcie acēsta.

Nu ne-am obicinuit să facem nici coterii, nici fanfaronade și de aceea am primit scrierea dlui Pop în întregul ei, linișciți în conștiința nōstră, că prin trēnsa nu i se destrage nimic lui dl Porumbescu. Nu, din contrā am voit chiar să-i facem bine, amintindu-i numele și publicādu-i viēta ca pretini adevērați, dar drepti. Dl dr. G. Crăinicianu inse așa se vede, că nu ne pricepe de-ce am admis numai atāta și nu mai mult. La alte provocări nu ne demitem. Nici amenințārilor nu ne proșternām, facā-le chiar și dl Crăiniceanu.

Cu privire la analisisarea compozițiunilor lor Porumbescu, la care ne provócă dl Crăiniceanu, i facem cunoscut, că ne vom ocupā mai cu démēnuntul cu dēnsele din punctul vedere al artei, îndată ce vom mări partea literarā a revistei nōstre.

Iacob Mureșan,
redactorul »Musei Române«.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare și artistice. *Curmen Sylva* are să publice incurând un articol în revista franceză »Les Matinéés.« — *Dl W. Hegel*, artistul care a făcut statua lui Miron Costin, petrece la București, unde a fost însărcinat de mai mulți membri ai Ateneului să facă bustul în marmoră al dlui C. Esarcu, neobositul redicător al palatului Ateneului. — *Bustul dlui Cogălniceanu* va fi așezat, după cât aflăm, în sala cea mare a ședințelor din universitatea din Iași.

Istoria diecesei române gr. o. a Orăzii-mari. *Dl dr. Ioan Ardelean*, fost profesor la gimnasiul din Beiuș, ȋr acuma la cel din Blaș, a început să publice înainte cu patru ani sub titlul de sus o scriere interesantă. În partea primă s'a ocupat în genere de fazele credinței creștine la Români dela creștinirea lor până la începutul secolului XVIII. În partea a doua, care a apărut acuma, ne schițează istoria Românilor din diecesa gr. c. a Orăzii-mari, până la episcopul Samuil Vulcan, în 1805. Până la 1748 Români gr. c. din giurul Orăzii se aflau sub jurisdicțiunea episcopilor r. c. dela Oradea-mare, fiind siliți preoții să meargă pentru chirotonire la Muncaciu sau la Făgăraș; din cauza acesta încă la 1746 cerură dela patriarhul Romei un episcop sufragane de ritul grec; cererea lor se implinî la 1748, numindu-se episcop sufragane macedo-românul Meleteiu Kovács, cu titlu de episcop și plată de 1500 fl. din vinetele mesei episcopesci cat. oradane, dându-i-se drept locuință curtea episcopescă de ađi, care atunci a fost casa parocului r. c. Densul luptă mult spre a dobândi independență, dar nu izbuti. După mórtea lui, Moise Dragosy fu mai norocos; la 23 iulie 1777 obținū bula de canonizare a episcopiei gr. c. de Oradea-mare și astfel deveni episcop independent de cel r. c. Dragosy a fost ardelean, născut la Turda, ȋr pân' atunci paroc în Oradea-mare. Plata lui (6000 fl.) și a consistorului (tote la olaltă 10500 fl.) se plătiă din proventele episcopiei r. c. oradane. Dragosy s'a rugat de împărătesa Maria Teresia, ca în loc de plată să i se dea o parte din bunurile episcopesci dela Beiuș sau din alt loc. Împărătesa implinî cererea și astfel primi episcopul gr. c. dominiul de Beiuș. După Dragosy ajunse episcop Ignatiu Darabant, născut în Selagiu, apoi Samuil Vulcan, după cari urmară: Erdélyi, Papp-Szilágyi, Oltean și Mihai Pavel.

Conferințe literare. *La Oravița* dl dr. George Crăinicean a ținut în duminica trecută o conferință literară despre călătoriile ce a făcut la Heidelberg și la Odessa-Chișineu în Basarabia. Conferința s'a ținut în casina română și se va publica 'n fôia noastră. — *Studentii universitari din București* vor ținé în ȋrna acesta mai multe conferințe literare; șirul acestora se va deschide la 15/27 l. c. de cătră dl C. Rădulescu; în duminicile următore vor vorbi dnii G. Argheșescu, Cărbunean, Al. Manicatu, C. Armaș, A. Vernescu-Buzeu, Stavr. Predescu, C. Calmuschi și V. Sion.

Institutul tipografic din Sibiu a ținut mercuri ședință. Locurile vacante de directori ai acestei Societăți, precum aflăm din »Tribuna« s'au ocupat prin alegerea dlor Antonie Mocsonyi, dr. Ales. Mocsonyi, Vincentiu Babeș și Coriolan Bredicean.

ȋdar nou. *Olteanul* apărut la Slatina în România încă este unul din ȋiarele, pe cari le-au produs agitațiunile electorale din România.

ȋdiare oprite. Ministerul de comunicațiunea al Ungariei a oprit de pe teritoriul seu ȋiarele »Adevărul« din București și »Gazeta Săteanului« din Rimnicul-Sărat, pentru care invetătorul Vasile Sala din Vașcău a avut niște neplăceri mari în lunile trecute.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Sciri teatrale și musicale. *Dl Gr. Manolescu* jôcă cu trupa sa în Basarabia la Chișineu și este mai bine spriginit, decât cum a fost prin orașele României. — *Dl Notara* cu mai mulți artiști va da un șir de reprezentațiuni în sala vechiului Ateneu din București.

O piesă nouă de dl V. Alecsandri. Ilustrul nostru bard național, carele ne-a prezentat pe scenă cu atâta farmec poetic pe poeții Horațiu și Ovidiu, în piesele sale »Fântâna Blandusiei« și »Ovidiu«, surprinde cercurile literare române cu o nouă piesă, care ne infătoșează ȋrăș pe un poet latin. Piesa nouă ce poetul a terminat de curând, este o tragedie în versuri, având drept sujet pe Virgiliu. Șcirea acesta a produs mare bucurie în tôte cercurile și toți așteptă cu dor reprezentarea piesei. Se va jucă încă în stagiunea de acuma a Teatrului Național din București.

Teatrul Național din București. În stagiunea actuală se vor jucă mai cu sêmă comedii, pentru cari trupa dramatică are intrunite mai tôte puterile. Pân' acuma s'au reprezentat numai doue piese, amândouă traduse din limba germană. Prima, »Manevrele de tómnă« după Moser, a avut succes complet și s'a dat de vr'o cinci ori. Acuma se reprezintă »Fiica domnului Fabricius« dramă în patru acte de A. Wildbrant, din reportul Burgteatrului din Viena. Mai mulți capitaliști s'au hotărît d'a formă o societate pentru aducerea unei trupe franceze de operete. Anul acesta nu va fi operă italiană.

Serată musicală-teatrală în Seliște. Corpul invetătorec dela școla capitală gr. or. din Seliște arangază duminică, la 4 novembre n., în sala cea mare a școlei o producțiune musicală-teatrală împreună cu joc. Program: I. 1. »Hora-Severinului«, cor. 2. »Poporul român«, poezie de Iosif Vulcan, declamațiune. 3. »Ce e patria română«, de Pușcariu, cor. 4. »Glasul unui român«, poezie de Andrei Mureșan, declamațiune. 5. »Viitorul Românului«, declamațiune. 6. »Soldatul român«, cor. 7. »Calul bătrân«, declamațiune. 8. »Bucurii nevinovate«, cor. II. »Cinel-Cinel«, comedie cu cântece într' un act de V. Alecsandri, jucată de corpul invetătorec.

Coquelîn în America. Coquelîn se află actualmente în America. Dela 28 mai și până la 13 septembrie 1888, el a dat 66 de reprezentațiuni. Venitul net se urcă la 1.000.000 de franci. ȋtă anume ce piese a jucat: Ruy-Blas, Don César de Bazono, Gabrielle, Un parisien, Gringoire, Tartufe, Chamillac etc. Cel mai mare succes l-a avut în piesa: Les surprises du divorce, care a fost jucată de 11 ori și care i-a produs un venit de 282.000 fr.

CE E NOU?

Sciri personale. *Maj. Sa regina* a sosit la Corfu, de unde face excursiuni în tôte ȋilele; pe 1 decembrie se va rentorce la Viena. — *Dl V. Alecsandri*, care petrece acum la București, la 1/13 novembre are să plece la postul seu în Paris. — *Dl T. Maiorescu* ș-a început la universitatea din București cursul seu de »Istoria contimpurană a literaturii franceze«. — *Dl Aurel Oprea*, fiul invetătorului Ioan Oprea din Ezeriș în Bănat, a făcut în Budapesta censură de avocat și la 1 novembre își va deschide cancelaria în Bocșa-montană. — *Dl Teofil Grigorescu*, invetător în Lăpușul-unguresc, condamnat la arest de 18 ȋile pentru că la un maiial întrebunță și tricolorul român, ș-a început pedepsa în Bistrița. —

Generalul Traian Doda a fost respins cu cererea-i de nulitate la curia reg. din Budapesta; dar sentința totuși nu se va executa, ci conform §-lui 83 al procedurii, trebuie să se țină pertractare nouă. — *Rds. dn Eusebiu Cărtice*, canonic în Gherla, a fost numit rector seminarial al teologilor.

Școlii bisericești. *Maj. Sa regele* a dăruit din casetta sa privată pentru restaurarea bisericii gr. c. române din Pomi în Sătmar 100 fl., pentru cea din Ripa-de-jos 150 fl. — *La capitulul gr. c. român de Oradea-mare* s'au făcut următoarele înaintări: Rds. dn Paul Vella, canonic cantor, s'a numit canonic lector; Rds. dn dr. Augustin Lauran, canonic custode, s'a numit canonic cantor; Rds. dn Artemiu Șarcadi, canonic școlastic, s'a numit canonic custode. Er Rds. dn canonic Paul Vella a obținut titlul de abate titular de Cacea, cu patronii sântii apostoli Petru și Pavel.

Hymen. *Dl Constantin Baicu*, absolvent de teologie și învățător la școala română gr. or. din Orăștie, la 29 octombrie își va serba cununia cu dșora Sofia Barbu, fiica dlui Nicolae Barbu, secretar magistratual în pensiune acolo. — *Dl Victor Vulcan*, absolvent de teologie al archidiecesei Sibiiu, candidat de preoție în Oprea-Cărtișóra, s'a căsătorit cu dșora Eirosina Stoica, fiica preotului repostat de acolo. — *Dl Cornelii Ursuț*, absolvent de teologie din Șepreuș, diecesa Arad, la 21 l. c. s'a logodit cu dșora Ecaterina Stau, fiica dlui Teodor Stan paroc în Chierechiu.

Consulatul României în Budapesta. *Dl Alesandru Farra*, fost consul general al României în Budapesta, a părăsit capitala Ungariei dimpreună cu familia sa duminică la 21 a curente. *Dl Farra* și familia sa au cuprins un loc distins în societatea din Budapesta, de aceea mulți eșiră la gară să le dăcă adio, acolo a fost și consulul general al Angliei, er colonia română s'a presintat în număr mare. Ca semn de considerațiune deosebită ce a insuflat dna Maria Farra prin virtuțile sale private, dómnele române din Budapesta i-au oferit la plecare o splendidă corfă de flori. Ne bucurăm d'a află, că fosta consulesă generală română a dat frumoșe dovești de virtuțile femeii române și că românele d'acolo au recunoscut și apretiat meritele sale. Dea Dumneșeu să avem tot femei române esemplare! Noul consul general, *dl A. Ghica* ș-a ocupat postul.

Reuniunea femellor române din comitatul Hunedórei, care s'a înființat la 1886, progresază frumos. Membrele fondătore ale Reuniunii sânt dómnele: *Lucreția Olariu, Ana Petco, Elena Pop H. Longin, Ana Lakatos, Letița Papiu, Sofia Moldovan, Maria Păcurariu, Maria Gligor, Amalia Dima, Netti Siniaga, Victoria Pop n. Siniaga, Maria Nicórá.* *Lucreția Borha n. Raț, Anastasia Moldovan n. Petco, Ecaterina Filimon n. Oradan, Maria Moldovan, Laura Radicu, Luisa Dima, Maria Doboiu, Ana Pop n. Căzan, Victoria Erdelyi n. Bardoși, Rosa Berceanu n. Creța, Teresia Corvin, Ecaterina Rusu, Aurelia Demianu, Elena Tulea, Augusta Crainic, Ana Tulea, Carolina Opreanu.* Reuniunea mai are 72 membre pe viétă și 123 membre ajutătore; fondul în bani gata e 663 fl. 85 cr., în material 295 fl. 35 cr.

Parastas pentru Șaguna și Gozdsu. Duminică trecută s'a ținut la Sibiiu missă solemnă, celebrând Pr. SSa episcopul Ioan Mețian cu asistință strălucită. Apoi Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul a sevrșit cu mare solemnitate parastas pentru Andrei br. de Șaguna și Emanuil Gozdsu, fiind de față toți deputați congresuali.

Congresul național bisericesc din Sibiiu în ședințele dela 6/18 l. c. încóce a continuat discuțiunea asupra proiectului de regulament pentru alegerea protopresbiterilor, fiind raportor *dl Parteniu Cosma*. Dis-

cuțiuni mai lungi s'au făcut numai la unele puncte. Astfel comisiunea a propus ca comitetul protopresbiterial să se compună sub presidiul ordinar și nu eventual sub al unui comisar consistorial, după cum cere proiectul consistorului mitropolitan; textul original fu susținut de Esc. Sa mitropolitul, de Pr. SS. Lor episcopii sufragani și de *dl Dessean*: er modificarea comisiunii de dnii Babeș, Ales. Mocioni, dr. Iosif Gall și Nic. Popea; în urmă se primi propunerea comisiunii. *Dl N. Zigre* a propus ca concurenții la posturile de protopresbiteri au să dovedescă, că au terminat cel puțin 8 clase gimnasiale séu reale, că au făcut examenul de maturitate și cel de evalueațiunea preoțescă cu distincțiune și c'au implinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc și școlar. Comisiunea a modificat propunerea dlui N. Zigre așa, că concurenții au să producă evalueațiunea cerută pentru parohiile de cl. I și să probeze un serviciu numai de trei ani. Partea primă a propunerii se primi (după o desbatere la care luară parte ep. Mețian, dnii Dessean, P. Cosma, V. Babeș, Boiu, N. Popovici și V. Mangra) cum o modifică comisiunea; partea a doua, anii de serviciu, se primi cum propuse *dl Zigre*. Se mai primi și propunerea mitropolitului, ca în lipsa de concurenți calificați să se admită la candidare pentru posturi de protopresbiteri mai slab dotaie și concurenți cari nu au 8 clase gimnasiale. Se mai primi o propunere a dlui N. Zigre, ca să se pótă face recurs de nulitate în contra hotărârii de întărire a consistorului eparchial, luând parte la discuțiune cam aceiași, în frunte cu *dl Ales. Mocioni*. Propunerea dlui P. Cosma, relativă la verificare, pe care o amintiram în nr. trecut, nu se primi. Asemenea se trecu la ordinea zilei și asupra propunerii făcute de *dl V. Mangra* relativă la precisarea dispozițiunii statutului organic în privința alegerii protopresbiterilor. Propunerea comisiunii bisericești relativă la tipărirea cărților bisericești cu litere latine a stérnit o discuțiune mai lungă, în care afară de raportorul dr. G. Popovici, au luat parte dnii Stanescu, Mangra, Hania, Rotariu și Popea; în urmă s'a decis ca sinodul episcopesc să fie rugat ca în sesiunea viitoare a congresului să-și comunice votul în cauza asta. Tot astfel va fi rugat sinodul episcopesc să-și dea părerea și 'n privința înființării unei academii teologice. În delegațiunea pentru afacerile de despărțire ale comunelor micste s'au ales pentru viitor mitropolitul ca president, episcopul Aradului ca vicepresident, membri dr. Iosif Gall, Vincențiu Babeș, Antoniu Mocioni, I. Bartolomeiu și Ioan Lengheru. Congresul s'a încheiat mercuri séra.

Reuniuni învățătoresci. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul *Turda-Cluș* va ținé adunarea sa generală la 14/26 octombrie, în comuna rurală Someșfaléu. — Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul *XI Făgăraș* va ținé adunarea sa generală la 23, 24, și 25 octomvre. v, în Făgăraș sub presidiul dlui V. Grama. — Reuniunea învățătorilor români gr. c. din *giurul Gherlei* publică premiu de un galbén pentru cea mai bună lucrare asupra temei: »Să se arate pedecile învățământului religios moral și modul delăturării lor, terminul a duminică florilor în anul viitor.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu. Comitetul reuniunii va ținé la 28 octombrie o ședință publică la Avrig. Ședința se va deschide la 11 ore înainte de miédăqi în școala de acolo. Cu asta ocaziune, *dl avocat Ioan de Preda* va ținé un discurs despre folosul acestei reuniuni de agricultură; *dl Sabin P. Barcian* va vorbi despre fabricațiunea brânzei de casă; er *dl primar Dordea* din Bungard despre cultivarea trifoiului.

Oglinda lumii. *Rusia concentrează trupele sale la granița Galiției; trupele din Caucas sunt dislocate la Chiev, ca să pôta sta la dispoziție în timpul potrivit.* Acesta e evenimentul de frunte al săptămânii trecute. Diarul oficios »Fremdenblatt« din Viena a alarmat lumea cu șcirea acésta și bursa, atât la Viena, cât și la Berlin, au cădut de odată. Organele de publicitate rusești respund, că nu e decât obicinuita dislocare a trupelor pe ământ. De alta parte se scrie, că Rusia și Turcia sunt în ajunul d'a încheia o alianță ofensivă și defensivă. Care va să dică, surprinderi peste surprinderi. — *Impăratul Germaniei* a plecat din Roma acasă la 19 l. c. și a sosit la Potsdam în 21. Primarul din Berlin a adresat regelui Umberto o telegramă de mulțămiri pentru primirea făcută în Italia împăratului Vilhelm. — *In Franția* napoleoniștii au dat mâna cu partida lui Boulanger; la viitoră alegere în 60 de locuri vreu să-i pună candidatura, spre a-l urca apoi în fruntea republicei. Ministrul de reșel a hotărât, că de aci înainte nici un oficer străin nu va mai fi admis a urmă cursurile școlei superioare de artilerie dela Fontaineblau, și nici chiar dela alte școle. Prin excepțiune, anul acesta s'a acordat dlor Anghelescu, locotenent în artileria română, Saita și Panaitescu, din geniu, facultatea de a urmă cursurile școlei dela Fontaineblau. Sunt încă, în al doilea an de studiu, la Fontaineblau opt oficeri români. Tote cererile cele noi au fost respinse. — *Din Alsacia-Lorena* se scrie, că guvernul german prigonește din ce în ce mai mult presa francesă de acolo; doi redactori francesi au fost espulsați. Se dice, că guvernul are de gând să 'nchidă toate pensionatele și școlile franceze. — *In România* alegerile au început mercuri, cu cele din colegiul I pentru cameră. Frațiunile partidei liberale nu s'au putut intruni, deci s'au presintat multe liste. Resultatul este, că guvernul insoțit cu conservativii au obținut 65 de voturi, liberalii oșpoziționali 4. Dl Dim. Ghica, fost president al senatului, unul din cei mai de frunte bărbați de stat ai României, a declarat înainte de alegeri, că nu voește a fi candidat nicăiri, de oră-ce este hotărât să se retragă din viața politică. — *In Serbia* este o crisă generală, încât în tot momentul ne putem aștepta la evenimente surprindătoare, căci regele Milan a ajuns în conflict cu toate partidele. Într'aceea o depeșă din Belgrad ne anunță, că mitropolitul ca șef suprem al bisericei sârbești a declarat disolvată căsătoria regelui Milan cu regina Natalia. — *Țarul Rusiei* va merge în novembre la Berlin pentru a întorce împăratului Vilhelm visita făcută astă veră. — *Guvernul spaniol* a primit șcirea, că împăratul Vilhelm va vizita Madridul și Lisabona. Dar data acestei noue călătorii nu este încă determinată. — *Informațiunile primite din Cair* constată, că situațiunea în Egipt devine defavorabilă Englezilor. Se crede în general, că guvernul englez va redeschide în curând negocierile cu Pôrta asupra ocupării Egiptului. — *In statele-unite din America* se esecută cu cea mai mare severitate legea decretată acum de curând pentru escluderea chinezilor. Sute de chinesi, cari au luat drumul spre America mai nainte de intrarea legii în vigôre, sunt împiedecați d'a trece pe uscat la San Francisco. Chiar și aceia, cari au mai locuit în statele-unite și posed certificate în acésta privință, nu sunt liberi să intre. Asprimile, la cari conduce acésta esecutare severă a legii, au produs mare întăritare printre Chinesi.

Necrolôge. *Ved. Catarina Solich n. Vas* a reposat la Beinș în etate de 75 ani; lăsând gimnasiului de acolo 500 fl. — *Iuliana Boeriu n. Popovici*, veduva reposatului protopop gr. c. Aron Boeriu din Giurgeu, a încetat din viață la 14 octomvre în Giur-

geu S. Miclăuș, în etate de 74 ani. — *Zaharia Boiu sen. paroc* primar gr. or. în Sighișora și protopresbiter emerit, părintele Rds. d. Zaharia Boiu, protopresbiter și asesor consistorial în Sibiu, a încetat din viață la 14 octombre în Sighișora, în etate de 89 ani, după un serviciu bisericesc de 65 ani.

Felurimi.

Lăutarii noștri. Cine nu cunoște marel talent musical al țiganilor? Dar șciința lor musicală este cu deseversire practică, întemeiată pe aușul lor atât de perfect și fin; pe de altă parte mai tuturor le lipsește teoria, și un lăutar în stare d'a cunoște și d'a citi notele de musică este o excepțiune, o raritate și o curiositate. Sunt d'atunci vr'o cinci-spre-dece ani, scrie »Românul« opereta »Angot« eră modernă și bucușenii plini de entusiasim pentru frumoșă musică repetau și fredonau cântecele și cupletele operetei. Se înțelege că din tôte părțile se făcea lăutarilor cererea să cânte melodiile din »Angot«. Lăutarii inse n'avuseră încă ocașiunea d'a auși acea operetă nouă și nerepresintată încă pe scena bucușcénă. Ce să facă trubadurii populari ca să nu pèrdă simpatia publicului? Țiganiii sunt nu numai buni musicanți, ci se pricep destul de bine și la alte marafeturi. Starostele lor, care—o excepțiune rară, pôte unică—cunoște notele. se duse la magasia de musică a dnului G. . . . cerând a cumpèră partitura operetei Angot. Dl G. . . . , neavând partitu a, făgădui că va comandă-o dela Viena. Starostele se duse în mai multe rënduri la magasia dnului G. . . . infomându-se decă n'a sosit încă notele cerute. În fine sosită notele și starostele lăutarilor, luând viôra lui, cântă tôte piesele. După acésta dișe dnului G. . . . „Cat s'atinge de mine, sunt fôrte mulțumit, dar trebuie să șcii, că toți din tăcâmul meu au contribuit la costul notelor, fiindcă toți vor profită d'o potrivă de ele, și ei nu voiesc să cumpere, cum am dice, pisica în sac, vor să aușă mai întei musica până să deschidă pun-ga; dă-mi dar voie ca mâne după închiderea magasiei să venim la dta acasă ca să cântăm.« Dnul G. . . . nu făcù nici o obiecțiune, lăutarii se infățișară la ora ficsată, starostele lor cântă prima viôră și ceilalți îl acompaniară cu viôrele, violoncelul, cobza, muscalul și celelalte instrumente. Ajunși la sfêșit, declarară în unanimitate că musica e prôstă, urită și că ar fi un pècat să plătescă atâți bani pentru o musică, atât de prôstă. În zadar dnul G. . . . luă apèrarea operetei și protestă că nu e vorbă de valôrea musiceii, că starostele lor a comandat partitura fără nici o condițiune și că trebuie să plătescă banii; țiganiii inse refuseră pozitiv a cumperă notele. Dnul G. . . . fôrte supèrat se duse la o grădină publică ca să-i trecă necazul. Abiă se aședă acolo, când spre marea lui mirare, lăutarii începură să cânte cu cea mai perfectă esactitate și fără nici o singură greșelă tôte opereta Angot, pe care o desprețuiseră atât de de mult când eră vorba să plătescă notele. O singură esecutare eră d'ajuns pentru ei s'o scie de rost. D-nul G. . . . înțelegând stratagema viclénă a lăutarilor, rise, dar luă în tăcere hotărîrea a nu mai comandă note pentru lăutari, decă nu vor numeră prețul anticipando

Dece porunci ale presei. Un diar american a adresat cetitorilor sei următorele sfaturi, pe care le intituléză cele dece porunci ale presei: 1. Ori ce veți voi să adresați unui diar, faceți-o repede și iute s'o trimiteți. Ceea ce e nou când credeți, nu va mai fi astfel decă perdeți un cês. 2. Fiți scurți, veți economisi vremea cetitorului și câte odată pe a dvôstre.

Să aveți de devisa : sapte ér nu vorbe : doveđi ér nu cugetări. 3. Fiți limpeđi, scrieți, cetiți. Ingrigți mai cu sémă numele proprii și cifrele. 4. Nu scrieți, ieri séu ađi : ci puneți điuă séu mai biue data. 5. Inmulțiți aliniatele ; veți face fericirea culegătorilor tipografi și a paginatorului. Faceți-ve frazele scurte : o veți face pe a cetitorului. 6. Puneți mai multe púncte decât virgule, dar nu le uitați nici pe unele nici pe altele. 7. Nu indreptați pe désupra nici odată vr'un cuvént séu vre-o cifră ; ștergeți cu o linie grósă și scrieți mai departe séu désupra cuvéntului greșit. 8. Esențial. Nu scrieți nici odată, nici odată, nici odată decât pe o parte a fóiei de hârtie. O sută de linii scrise numai pe o față a fóiei, despărțită în douăzeci de părți și dată la douăzeci de lucrători, se culege in cinci séu șése minute. O sută de linii scrise pe améndoú fețele fóiei nu pot fi date decât unui singur lucrător, care are nevoie spre a le culege de mai multe césuri. O pagină care cere mai mult de doué césuri de culegere e in primejdie de a fi gata pré târđiu pentru césul paginării, și de a fi aménată pe a două đí ; și ceea ce se lasă pe mâne, e in mare primejdie de a fi aménat pe vecie. 9. Ori ce ați scrie, iscáliți. Trebuie ca omul să aibă ori când curagiul părerilor sale. 10. Puneți-ve adresa ; n' ve temeți ; o gazetă este un duhovnic ; și-ar călcă datoria profesională — când nu l-ați autorisá — de-ar desválu cetitorilor sei numele unui oorespondent.

Logogrif.

De Angelina Popovici.

Din următóarele silabe să se compună dece cuvinte, a căror litere inițiale cetite din sus in jos, dau numele unui prelat român ; ér literele finale cetite de jos in sus, dau numele orașului in care rezidéză.

Sil, mor, io, a, vi, maș, e, a, e, na, a, o, ri, usc, vis, gon, les, pa, ti, pa, na, oa, rab.

1. Numele unui referinte.
2. Un animal domestic.
3. Un popor in orient.
4. Numele unui strămoș.
5. Un oraș in Franția.
6. Un riu in America.
7. O provincie in Asia.
8. Un Țeu la Romani.
9. Un nume femeesc.
10. Un verb.

Terminul de deslegare e 10 novembre. Ca tot deuna și de astă-dată se va sorti o carte intre deslegători.

Deslegarea șaradei din nr. 27 :

Colac
olac
lac
ac.

Deslegare bună ne-a sosit dela dómnele și domnișóarele Aurelia Popeseu, Iosefina Crișan, Sofia Glițe și de'a dl Arcadiu Petrescu.

Premiul l'a dobândit dna Iosefina Crișan.

Deslegarea ghicitórei de șac din nr. 28.

După vreme 'ndelungată,
Étă érăș am venit ;
Ca să te mai vėd odată.
Orășelul meu dorit.

Anii vesel de pruncie
P'aste locuri mi-au trecut ;
Și de aici lmi ride mie
Fericirea din trecut.

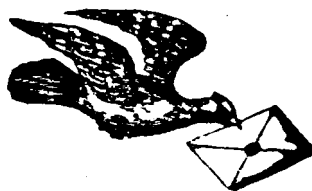
Căci aici găsiam plăcere
Simțeminte dulci, ferbinți ;
O iubire, ce nu pierē,
Sinuri calde de părinți.

Iosif Vulcan.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórelđ : Fira Serafin n. Pop, Marióra Cornea n. Popovici, Victoria M. Doctor, Valeria Monța, Hortensia Paguba, Fira B. Muntelescu, Cornelié Zigre, Emilia Pap n. Marcus, Sidonia Moldovan, Sofia Glițe, Ana Pop, Louise I. Neamțu și dela dnii Ion G. Neamțu, Valeriu Onițiu.

Premiul l'a dobândit dșóra Valeria Monța in Cuvin.

Poșta Redacțiunii.

La pragul porții. Un șir de strofe fără nici un înțeles, niște idei absurde, o limbă barbară, niște cuvinte intortocate, étă caracteristica șirelor trimise. In ele găsím : farmec loial, al porții tainic areal, clipale și momente, frasa gândurilor sfinite, zimbet frag, reciul sarcofag, vremea cea noptósă, simbolul marmor de poet, al ierbei vile visure molit. Etă ș-o strofă ! Ingrozeșce-te !

„Si 'n spuma genelor secate,
Plângénd in gémuri rătăcit,
Vedeam pe buzele-ți larvate
Un simț de tot spasmodicit“.

Beatrice. Ve mulțámim pentru surprinderea plăcută. Se vor publicá améndoúe, una dóră 'n nr. viitor.

Te ved. Vorbe in florilate, dar inșirate astfel, incát ne vine să stăm pe gânduri deca șcii ori ba româneșce.

Aș vré. Incepe așá :

Aș vré pe vatra-mi de amor
Să torn o nepăsare . . .

Destul ! . . .

Drei Th C. Spune-i-o in prosă ; cel puțin te va pricepe ce voești să-i đici.

Mures-Dates. Nimica ?

Bistrița. Detto.

Dnei S. V. R. A sosit tocmai la incheierea foii.

Călindarul săptămânei.

Țiua sėpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 18 după Rusalii, Ev. dela Luca c. 8, st. 5, gl. 1, a inv. 7.		
Duminecă	16 Mart. Longin	28 Sim. și Iuda
Luni	17 Prof. Osie	29 Narcis
Martí	18 † Ev. Luca	30 Claudius
Mercuri	19 Prof. Ioil	31 Wolfgang
Joi	20 Mart. Artemiu	1 T. Sf.
Vineri	21 Cuv. Florian	2 Pom. Repos.
Sămbătă	22 Par. Averchie episc.	3 Gottlieb

Trelluniul oct-dec. s'a 'nceput cu nr. 40. Rugăm pe abonații noștri să-și innoeșcă de timpuriu abonamentele ; cei ce nu mai vor să fie abonați, binevoeșcă a ne innapoia nr. acesta. Dela aceia, cari nu ne vor trimite abonamentul, dar vor primi fóia, vom incassá costul cu rambursá poștală.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hügel in Oradea-mare.